

17 เศรษฐกิจพิเศษบริเวณพื้นที่ชายแดนเพื่อรองรับการเปิด ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

ภายหลังการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีกำหนดเสร็จภายในสิ้นปี 2558 ที่ผ่านมา ทุกภาคส่วนย่อมได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากการขยายตัว และการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาค อีกทั้งผลกระทบของความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคอื่นๆ อาทิ กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง (GMS) และข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศลุ่มแม่น้ำอิระวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนาพื้นที่เขตการค้า และการลงทุน เพื่อเป็นประตูรองรับการเชื่อมโยงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งอยู่ในรูปแบบการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

เขตเศรษฐกิจพิเศษ คือ เขตพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะตามกฎหมายเพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินการต่างๆ เช่น การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การบริการหรือกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศ รูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษมีหลายประเภท เช่น เขตการค้าเสรี เขตอุตสาหกรรมเสรี เขตปลอดภาษี เขตการค้าชายแดนเสรี และเขตพัฒนาการส่งออก (แปรรูป)

คณะกรรมการนโยบายพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กพน.) ได้กำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็น 2 ระยะ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เพิ่มขีดความสามารถของประเทศ กระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ลดความเหลื่อมล้ำยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และแก้ปัญหาความมั่นคงโดยใช้กลยุทธ์สำคัญ 4 ประการ ได้แก่

1. สนับสนุนพื้นที่เศรษฐกิจใหม่
2. สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน
3. สนับสนุน SMEs และการลงทุนต่อเนื่อง และ
4. จัดระเบียบพื้นที่เศรษฐกิจชายแดน

ประโยชน์ที่ประเทศไทยในฐานะประเทศที่ถือเป็นศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคจะได้รับจากการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษก็คือ เป็นการส่งเสริมการลงทุนในประเทศ เป็นการส่งเสริมการ

ส่งออก เป็นการส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ในการผลิตสินค้า เป็นศูนย์กลางในการกระจายสินค้าในภูมิภาค เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดภายในภูมิภาค

ประเทศไทยได้กำหนดเขตเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 1 ไว้ใน 5 จังหวัด 6 พื้นที่ มีรายละเอียด ดังนี้

1. เขตเศรษฐกิจพิเศษตราด ครอบคลุมพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ มีด่านบ้านหาดเล็กเป็นจุดผ่านแดนเชื่อมจังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา ซึ่งมีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเกาะกง ตัวอย่างธุรกิจเป้าหมาย ได้แก่ กิจการเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บริการฟื้นฟูสุขภาพ การเดินเรือท่องเที่ยว การค้าชายแดนปลอดภาษี คลังสินค้า การขนส่งทางบก ทางทะเล ทางอากาศ ศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้า และยานพาหนะ คลังสินค้า ห้องเย็น และแปรรูปสินค้าเกษตรอาหาร ประมง

2. เขตเศรษฐกิจพิเศษตาก ครอบคลุมพื้นที่อำเภอแม่สอด พบพระ และแม่ระมาด มีด่านแม่สอดเป็นจุดผ่านแดนเชื่อมต่อเมืองเมียวดี ประเทศเมียนมาร์ ซึ่งมีการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมเมียวดี

สามารถเชื่อมโยงไปยังเมืองย่างกุ้ง อินเดีย และจีนตอนใต้ได้ ตัวอย่างธุรกิจเป้าหมาย ได้แก่ อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น ผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ เครื่องหนัง อัญมณี และเครื่องประดับ ชิ้นส่วนประกอบยานยนต์ และกิจการด้านโลจิสติกส์

3. เขตเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองมุกดาหาร ห้วยน้ำใหญ่ และดอนตาล มีด้านมุกดาหารเป็นจุดผ่านแดนเชื่อมต่อแขวงสะหวันเขต ประเทศลาว ซึ่งมีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน ตัวอย่างธุรกิจเป้าหมาย ได้แก่ แปรรูปอาหาร และเครื่องดื่ม ยางพารา และผลิตภัณฑ์ บริการฟื้นฟูสุขภาพ เครื่องใช้ไฟฟ้า และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน ศูนย์การเปลี่ยนถ่ายสินค้า และยานพาหนะ คลังสินค้า และศูนย์กลางสินค้าเกษตร

4. เขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ครอบคลุมพื้นที่อำเภออรัญประเทศ และวัฒนานคร มีด้านอรัญประเทศเป็นจุดผ่านแดนเชื่อมต่อจังหวัดบันเตียเมียนเจย ประเทศกัมพูชา ซึ่งมีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ 3 แห่ง คือ ปอยเปต-โอเนียง ชันโค-ปอยเปต และบริเวณเมืองศรีโสภณ ตัวอย่างธุรกิจเป้าหมาย ได้แก่ แปรรูปสินค้าเกษตร และอาหาร พลังงานทดแทน สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม เครื่องเรือน เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนยานยนต์ ศูนย์กระจายสินค้า และกิจการสนับสนุนการท่องเที่ยว

5. เขตเศรษฐกิจพิเศษสงขลา ครอบคลุมพื้นที่อำเภอสะเดา มีด้านสะเดา และด่านปาดังเบซาร์เป็นจุดผ่านแดน เชื่อมต่อรัฐเคดาห์ และรัฐเปอรานัน ประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีการพัฒนาเขตอุตสาหกรรมและระบบถนน-ระบบรางเชื่อมโยงชายแดนไทย ตัวอย่างธุรกิจเป้าหมาย ได้แก่ ยางพารา และผลิตภัณฑ์ เครื่องเรือน ชิ้นส่วนยานยนต์ สิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่ม แปรรูปอาหารทะเล และอาหารฮาลาล

การสนับสนุนการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษจากภาครัฐของไทย ในรูปแบบสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน และการเงินสามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ

(1) สิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กรณีเป็นกิจการเป้าหมาย และตั้งในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล 8 ปี โดยไม่เกินร้อยละ 100 ของ

เงินลงทุน ไม่รวมค่าที่ดิน และทุนหมุนเวียน ลดหย่อนกำไรสุทธิที่ได้จากการลงทุนในอัตราร้อยละ 50 เป็นเวลา 5 ปี นับจากวันสิ้นสุดการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล หักค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า ค่าประปา 2 เท่าของค่าใช้จ่ายดังกล่าว เป็นเวลา 30 ปี หักเงินลงทุนในการติดตั้งหรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกร้อยละ 25 ของเงินลงทุนนอกเหนือจากค่าเสื่อมราคา ยกเว้นอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร และวัตถุดิบ/วัสดุจำเป็นสำหรับการผลิตเพื่อส่งออก 5 ปี รวมถึงอนุญาตให้ใช้แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือในโครงการที่ได้รับการส่งเสริมตามแนวทางที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนด

(2) สิทธิประโยชน์กรณีกิจการไม่ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้แก่ การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลจากร้อยละ 20 เหลือร้อยละ 10 เป็นเวลา 10 รอบระยะเวลาบัญชี และการผ่อนปรนดอกเบี้ยเงินกู้ ระยะเวลา 1-20 ล้านบาท นอกจากนี้ ยังมีสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากกรมศุลกากรกรณีตั้งเขตปลอดอากร และคลังสินค้าทัณฑ์บนอีกด้วย

การดำเนินการในระยะต่อไปคือ การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 2 ซึ่งครอบคลุม 5 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี เชียงราย หนองคาย นครพนม และนราธิวาส ถือเป็นขยายการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านต่อไป

อย่างไรก็ตามเขตเศรษฐกิจพิเศษจะประสบความสำเร็จได้ จำเป็นต้องมีการพัฒนาด้านอื่นๆ ควบคู่กันไป อาทิ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และทางราง มีการปรับปรุงระบบศุลกากร มีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค อีกทั้งการบริหารจัดการภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษด้วย

ส่วนกลุ่มประเทศอาเซียนนั้น แรงผลักดันส่วนหนึ่งในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษมาจากการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และรวมไปถึงข้อตกลงความร่วมมือระดับภูมิภาคอื่นๆ เช่น ความร่วมมือในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง (GMS) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง (ACMECS) และ

แผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย – มาเลเซีย – ไทย (IMT-GT) ซึ่งเป็นความร่วมมือที่ให้ความสำคัญด้านการลงทุน ทั้งนี้ ธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย หรือ ADB ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ GMS ได้ส่งเสริมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษในกลุ่มประเทศ

อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากโครงการระเบียงเศรษฐกิจ โดยได้บรรจุแผนปฏิบัติการเปลี่ยนระเบียบการขนส่งให้เป็นระเบียงเศรษฐกิจ และให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคและกลยุทธ์การพัฒนา ตลอดจนให้การสนับสนุนทางการเงินเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในการเชื่อมต่อเขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ ในอนุภูมิภาคนี้ร่วมกัน รวมทั้งได้สร้างการเชื่อมโยงด้านกายภาพจากเขตเศรษฐกิจพิเศษไปยังท่าเรือ

จุดกระจายสินค้า และตลาดปลายทางที่เป็นหมาย

จากข้อมูลของ ADB คาดว่าจะมีเขตเศรษฐกิจพิเศษในภูมิภาคอาเซียนรวมทั้งสิ้น 60 แห่ง ในปี 2558 โดยเขตเศรษฐกิจพิเศษประมาณ 54 แห่ง จะตั้งอยู่ในประเทศ สปป.ลาว และกัมพูชา นอกจากนี้ในอาเซียนยังมีเขตระเบียงเศรษฐกิจสิงคโปร์ – มาเลเซียที่ตั้งอยู่ทางตอนใต้เมืองยะโฮร์บาห์รู ซึ่งเปิดดำเนินการตั้งตั้งแต่ปี 2555 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการลงทุนภาคบริการ 6 สาขา ประกอบด้วย อุตสาหกรรม สร้างสรรค์ การศึกษา ที่ปรึกษาทางการเงิน สุขภาพ โลจิสติกส์ และการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดนที่แตกต่างจากเขตอื่น ๆ ทั้งนี้ การจัดตั้งเขต

เศรษฐกิจพิเศษในประเทศกำลังพัฒนารวมทั้งในประเทศอาเซียนส่วนใหญ่มีแนวทางที่สำคัญในการให้แรงจูงใจทั้งทางภาษีและมีใช้ภาษีสี่สิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจดีกว่าปกติ มีกฎระเบียบที่ยืดหยุ่นและสนับสนุนนโยบายการเปิดประเทศมากกว่า ซึ่งช่วยเพิ่มการจ้างงาน

การพัฒนาพื้นที่เฉพาะให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้น จะนำมาซึ่งการกระตุ้นทางเศรษฐกิจ ทั้งการค้า การลงทุน การจ้างแรงงาน การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยปัจจัยที่จะทำให้ประสบความสำเร็จนั้น จำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศต่างๆ และนำบทเรียนที่ได้มาใช้ในการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ นอกจากนั้น การพิจารณาประเด็นกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องก็เป็นอีกหนึ่งจุดสำคัญสำคัญของความสำเร็จ อย่างไรก็ตามต้องไม่ลืมว่า ในการพัฒนานั้นแม้จะนำมาซึ่งโอกาสอันเป็นผลดีต่อภาคเศรษฐกิจ แต่ในทางกลับกันก็นำมาซึ่งผลกระทบทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาควบคู่ไปกับการพัฒนาด้วย

ที่มา: ส่วนอาเซียน สำนักการประชาสัมพันธ์ต่างประเทศ
สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้า และการพัฒนา